

[Tyrol]

munerne, det er faktisk, at der lige nøjagtig sidder en embedsmandsgruppe, et stedfortræderudvalg under et kommunekontaktudvalg, som vil være dem, der lægger de økonomiske rammer for kommunernes aktiviteter, som vil være dem, der finder ud af, hvorledes besparelser osv. skal foregå, som lægger vækstrammerne for de kommunale aktiviteter. Og så står man alligevel og prøver på at påberåbe sig nærdemokratiet og anfægter det, der ligger i disse løsninger, som bare skulle sikre, at det, der på adskillige områder mangler i bistandsloven, nemlig nogle klare rettigheder, blev tilgodeset, sådan at de interesser for et forbrug, som klart har været markeret i en meget stor del af befolkningen, blev tilgodeset.

Man kommer altså lige pludselig med disse betragtninger, at nu drejer det sig om nærdemokratiet. Det kommer det nok ikke rigtig til, når det gælder om at gennemføre de omfattende besparelser på det offentlige område, som man sidder og planlægger for øjeblikket. Og vi skal jo nok få mere at se, efterhånden som embedsmandsudvalg osv. bliver færdige med deres beregninger.

Jeg vil godt sige noget med hensyn til økonomien. Ja men vi har da set masser af passiv kapitalanbringelse i disse tider, selvfølgelig også fordi regeringen har været med til at holde en høj rente. Vi har også set, at der er ret mange midler, der kan rejses ved indenlandsk lånoptagning osv. Der er steder at hente disse midler, som skal bruges til disse områder, og derfor er vi ikke indstillet på at sige et eller andet med, at det er en samlet sum, man må gå ud fra, og så skal man begynde at prioritere. Der er adskillige steder at tage fra, før man begynder med den slags overvejelser og de studehandler, det må føre med sig.

Knud Lind (FP):

Jeg skal ikke forlænge debatten yderligere, men på ét punkt mener jeg, at denne debat kan blive meget vigtig for kommunerne rundt omkring i landet. Det er med hensyn til det, der står i § 69 om, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i daginstitutioner for børn og unge m.v. Der vil jeg gerne spørge ministeren, om det er sådan i dag, at vi kan få helt klart præciseret dette »skal«, om det er

blevet til et »kan«, for det er noget, man meget gerne vil vide ude i kommunerne. Da hele loven om social bistand er en rammelov, er det så sådan, at kommunalbestyrelserne nu kan regne med, at »skal« er blevet til »kan«?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forældrebetaling i daginstitutioner og fripladsgrenser.

[Af Brixtofte (V) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 39. Fremsat 25/1 80).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Vedrørende det forslag om retningslinjer for en ændring af forældrebetalingen i daginstitutioner, der her er lagt frem fra venstres side, må jeg med det samme sige, at jeg ikke på nuværende tidspunkt kan gå ind for det. Hermed være ikke sagt, at jeg er afvisende over for tanken om ændringer.

Forslagsstillerne kan have ret i, at i en sparerunde som den, der er bebudet også fra regeringens side, kan et område som dagforanstaltninger for børn ikke lades ude af betragtning, alene på grund af den post, de udgør på de offentlige budgetter. Skal der ske ændringer, er det afgørende, at de har et sigte, som er rimeligt ud fra en socialpolitisk betragtning.

[Socialministeren]

Jeg har gentagne gange givet udtryk for, at der i socialministeriet arbejdes med udformning af et socialindkomstbegreb. Dette arbejde nærmer sig nu sin afslutning, og i forbindelse hermed er det min hensigt at tage stilling til, hvilke ændringer dette indkomstbegreb giver anledning til i de gældende bestemmelser om betaling for offentlige ydelser, herunder ikke mindst reglerne om forældrebetalingen i daginstitutioner.

Om enkeltheder i forslaget til folketingsbeslutning og bemærkningerne hertil vil jeg i øvrigt kort nævne, at jeg ikke forstår forslaget sidste afsnit, hvorefter forhøjelsen af forældrebetalingen skal modsvares af en tilsvarende nedsættelse af statsrefusionen.

Efter de gældende regler deles de udgifter ved daginstitutionsoophold, ganske vist inden for maksimumsgrænserne, der ikke dækkes af forældrebetaling, ligeligt mellem stat og kommune. Det er den udgiftsfordeling, der som alt overvejende hovedregel gælder inden for hele bistandslovens område, og jeg kan ikke se nogen grund til, at en ændring i forældrebetaling skulle kombineres med en ændring i byrdefordelingen mellem stat og kommune.

Så vil jeg lige korrigere oplysningen i bemærkningerne om, at en vuggestueplads giver en familie et offentligt tilskud på 40.000–50.000 kr. om året. De talmæssige oplysninger, socialministeriet ligger inde med, viser, at det offentliges bruttoudgift ved en vuggestueplads minus forældrebetaling gennemsnitligt udgør omkring 30.000 kr. om året.

Lad mig endelig i forbindelse med de afsluttende bemærkninger til beslutningsforslaget sige, at jeg er indforstået med, at man i forbindelse med tildeling af fripladser skal tilstræbe anvendelse af et indkomstbegreb, der er praktisk for den sociale administration. Men jeg skal samtidig gøre opmærksom på, at det specielt på daginstitutionsområdet kan give utilsigtede resultater, hvis man ubetinget lægger den seneste selvangivelse til grund, idet småbørnsfamilierne typisk vil befinde sig på et stadium, hvor der sker kraftige indtægtsstigninger fra det ene skatteår til det næste. Jeg behøver blot at nævne børn, hvis forældre det ene år er uddannelsessøgende og altså hører til blandt dem, der skal have fuld friplads, mens de i det følgende år begge er beskæftiget som færdiguddannede

med fuld løn og altså ikke bør nyde godt af nogen lempelse i betalingen. Dette er blot et eksempel, der viser, hvor nøje man skal tænke sig om, når man fastlægger regler for forældrebetalingen, og det er dette, jeg gerne vil forbeholde mig ret til, inden jeg kommer med eventuelle forslag på dette område.

Hans Hækkerup (S):

Formålet med dette forslag fra venstre er jo dels at spare 3 gange 110 mill. kr. på finansloven gennem en forhøjelse af forældrebetalingen i daginstitutionerne, dels at gøre det dyrere for børnefamilierne at have børn i daginstitution. Derved kommer man jo til at tilskynde en af forældrene – og det vil jo som oftest blive kvinden – til at forlade arbejdsstyrken. Den tankegang ligger uendelig fjernt fra socialdemokratiets, og, hvad der er meget værre, den bygger på en fundamental misforståelse omkring de offentlige tilskud.

I bemærkningerne til lovforslaget siges det, at der gennem store offentlige tilskud tilskyndes til udearbejde, mens der ikke samtidig gives tilskud til de familier, der selv klarer pasningen af deres børn. Her kunne jeg så gentage det, jeg sagde før, da vi behandlede kristeligt folkepartis forslag, at de over skatterne er med til at betale for daginstitutionerne, og at det faktisk er sådan, at den merindtægt, som man får i en familie, når begge ægtefæller er udearbejdende, næsten helt forsvinder, den spises op af skatter, daginstitutionsbetaling, transportudgifter og meget andet. Og forslaget her vil jo betyde, at den yderligere indskrænkes.

Måske burde man også i venstre tænke lidt over, at vi i de sidste mange år har set en ændring i kvindernes erhvervsdeltagelse, som ikke bare kan forklares ud fra rent økonomiske motiver, men som har noget at gøre med, at mange kvinder har opnået en uddannelse, med ønsket om øget ligestilling. Jeg tror, at selv om man nu forestillede sig, at dette forslag fra venstre blev vedtaget, ville man ikke være i stand til at ændre den udvikling ret meget. Forslagets virkning ville først og fremmest blive, at man lagde yderligere økonomiske byrder på børnefamilierne.

Faktisk er det sådan, at forslaget for en familie med et barn i vuggestue og et i børnehave – de vil i forvejen typisk betale ca. 15.000 kr. om året til daginstitutioner – vil

[Hans Hækkerup]

komme til at betyde, at der skal betales over 2.000 kr. mere om året fra 1. januar 1981 og så tilsvarende forhøjelser igen i 1983 og 1985.

Vi er i socialdemokratiet parat til at gå ind i en seriøs diskussion om en omlægning af forældrebetalingen i daginstitutionerne, men vi ønsker ikke, at det skal have den form, at der sker en udelukkelse af kvinder fra arbejdsstyrken, eller at der skal ske en urimelig belastning af børnefamilierne, og vi må derfor afvise forslaget.

Agnete Laustsen (KF):

Fra konservativ side er vi positivt indstillet over for dette udspil fra venstre, der tilsigter en mere rimelig fordeling af udgifterne ved børnepleje i daginstitutionerne, eller for at sige det mere koncist, pålægger de mennesker, der bruger institutionerne, i højere grad at betale de udgifter, der er forbundet hermed. Det er både rimeligt og naturligt at se på besparelser inden for dette område, idet det er udgifterne til dagpleje og daginstitutioner for børn og unge, som udviser den største vækst i perioden 1970-71 til 1979.

Stigningen lå i alle årene over den gennemsnitlige stigning i de sociale udgifter og udgjorde alene i tiden 1977 til 1979 14 pct. af de samlede beløbsstigninger på det sociale område, hvilket er den største stigningspost blandt de kommunestyrede udgifter.

En revision af bistandsloven vil indgå i det konservative spareprogram, som inden længe vil blive forelagt her i tinget, men jeg vil allerede nu på den givne foranledning nævne et af de punkter, som indgår i vores beslutningsforslag vedrørende ændring af bistandsloven. Vi udtaler nemlig i dette, at vi ønsker en stramning af bistandslovens bestemmelser om forældrebetalingandelen i daginstitutioner, således at kommunerne ikke kan yde tilskud til nedbringelse af forældrebetalingen, men skal henholde sig til bistandslovens regler om forældreandelen.

Vi mener, at dette ville være et nok så effektivt spareforslag som det forslag, venstre har fremsat, hvor det jo kan være tvivlsomt, hvor stor spareeffekten bliver, hvis kommunerne blot yder ekstra tilskud.

Det bør nok også drages ind i den udvalgsbehandling, vi får af forslaget, at vi ser lidt nærmere på, hvorfor daginstitutionerne i dag er så uforholdsmæssigt dyre, og vi kunne

herunder tænke os, at vi også tog spørgsmålet om normeringer op til vurdering, da lønningerne jo er det mest belastende på budgetterne. Hvis spareviljen er til stede – det er den i allerhøjeste grad hos de konservative – vil vi kunne nå gode resultater inden for den sociale sektor, og jeg tilsiger positiv medvirken ved dette forslags behandling.

Knud Lind (FP):

Vi vil indledningsvis gerne takke venstre for det fremsatte beslutningsforslag. Man kunne så spørge, om det burde have været et lovforslag i stedet for.

Fremskridtspartiet kan fuldt ud støtte forslaget om at hæve forældrebetalingen i daginstitutioner fra 35 til 40 pct. med yderligere forhøjelser på 5 pct. indtil den 1. januar 1985.

Det undrer mig imidlertid, at venstre ikke også har taget børn over den skolepligtige alder med, dvs. fritidshjemmene, med en tilsvarende forhøjelse fra de 25 pct. til 30 pct. De er opført under bistandslovens § 73, stk. 3, mens man med det foreliggende forslag forøger forældrebetalingen i samme paragrafs stk. 2. Det skal fastslås, at fremskridtspartiet ønsker en langt højere forældrebetaling end den, som venstre har foreslået i sit forslag, men det er dog trods alt et lille skridt på vejen. Venstre har mange gange sagt, at der er for lang afstand mellem fremskridtspartiets og venstres politik, og at der ikke har været mulighed for samarbejde, men her er altså et af de mange beviser på, at fremskridtspartiet gerne vil samarbejde med de forskellige, og at der såmænd ikke er så stor afstand.

Der burde også være en skærpelse for de fripladser, som gives af pædagogiske grunde, hvor forældrene har en meget høj indtægt. Der bliver flere og flere pædagogiske fripladser ude i kommunerne, og vi mener, at det undergraver selve betalingssystemet, når forældrene har en meget høj indkomst. Vi mener, at forældrene skal betale alle udgifter i forbindelse med deres børns ophold på institutioner. Det må være forbrugerne, som betaler, og ikke andre, som ikke benytter sig af disse institutioner.

I takt med at forældrebetalingen forhøjes, skal bundgrænsen naturligvis forhøjes; ellers vil det jo ikke være økonomisk muligt for

[Knut Lind]

forældrene at betale de forhøjede udgifter. Skulle der derefter være nogle, som stadig væk ikke kan betale, må de have hjælpen via bistandsloven.

Fremskridtspartiet finder, at det er urimeligt, at ikke også ejendomsudgifter og udgifter til husleje og vedligeholdelse indregnes i institutionernes udgifter. Dette vil selvfølgelig få indflydelse på forældrebetalingen, og gør det ikke det, giver det øgede kommunale skatter, som andre må være med til at betale. Det vil være rimeligt at ligestille dagplejen med institutionerne. I nogle kommuner er dagplejen langt dyrere end et institutionsophold, hvor der jo er tale om et skattefinansieret skjult tilskud, hvilket ikke ret mange af landets borgere er klar over.

Fremskridtspartiet vil dog være positivt indstillet over for venstres beslutningsforslag og arbejde videre med det.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal naturligvis starte med at afvise forslaget, og så skal jeg prøve at begrunde det lidt.

Men først vil jeg godt prøve at sige lidt om, hvad det egentlig er, der ligger bag sådan et besparelsesforslag, for det er jo det, det er. Det er et besparelsesforslag på 110 mill. kr. årlig, når man tager forhøjelsen af fripladsgrænserne fra.

Det bygger på den filosofi, at vi kan redde landet ved disse evindelige besparelser på sådanne områder, som er så følsomme, som præcist dette område er.

Det er klart, at det ikke kan redde noget lands økonomi, at man skærer ned på de sociale udgifter. Hvordan skal det kunne det, når det er helt andre, bl. a. udefra kommende ting, der belaster vores situation, sådan at vi rent faktisk har en krise i dette land? Jeg forstår ikke, at man bliver ved med at tro på disse ting.

I øvrigt tror jeg ikke, at man tror på dem, men det er selvfølgelig en form for klassepolitik.

Det andet, der ligger i dette, er, at nu skal kvinderne væk fra arbejdsmarkedet. Det har vi talt om gentagne gange i dag, for det har ligget i flere andre forslag.

Det vil jo blive de færreste, der har råd til at have et barn i daginstitution, hvis dette forslag bliver vedtaget. Følgen vil blive, at

det vil blive en meget skæv fordeling, der bliver i daginstitutionerne. Det bliver dem, der har råd til at have deres børn dér, og så bliver det de socialt særlig dårligt stillede, som kan få deres børn ind, i og med de regler, man har omkring fripladsgrænserne. Der er da vel ikke nogen, der kan være tilfreds med, at man laver en lovgivning, der giver så skæv en fordeling.

Det liberale parti venstre skriver i bemærkningerne, at tilskud til daginstitutionsbørn er diskriminerende og modvirker familiens mulighed for at vælge, hvorledes de vil indrette sig. Det pæneste, jeg kan sige om det, er, at det er noget vrøvl, for tværtimod er det diskriminerende, at familier med børn skal betale en enormt høj forældrebetaling, når de samtidig skal betale en enormt høj skat, og så skal de i øvrigt være heldige for at få en daginstitutionsplads.

Jeg synes, det er trist, at det liberale parti venstre, der engang har kæmpet for fri skoleadgang for alle børn, er nået dertil, at det kan komme med et forslag som dette. For med daginstitutioner skal det jo være præcis som med skoler, at det skal være et tilbud til alle. Det er faktisk SFs holdning, at de bør være gratis, og det er de hovedprincipper, vi arbejder ud fra; derfor kan vi naturligvis ikke på nogen måde være med til dette forslag, men må afvise det.

Og så lad mig endelig sige: ligestillingen har sandelig trange kår, for det er jo også den, det handler om. Det handler om, at man hele tiden sætter grænser, der betyder, at kvinderne skal hjem til det, man populært kalder kødgryderne, igen. Det undrer mig ikke, at det er venstres forslag, det er indeholdt i. Det undrer mig heller ikke, at fremskridtspartiet er enige i det, og det undrer mig heller ikke, at de konservative er det. Efter det, jeg har hørt her, vil de konservative også til at blande sig i, om kommunerne må give tilskud, og de vil også til at blande sig i normeringsreglerne ude i kommunerne, så det kan blive lystigt, men jeg håber da, det bliver afvist af tilstrækkelig mange herinde.

Lone Dybkjær (RV):

Det radikale venstre er enig med venstre i, at man bør prøve at kigge på betalingsordningerne inden for daginstitutionsområderne. Når det er sagt, vil jeg også godt sige, at vi

[Lone Dybkjær]

er ikke sikre på, at venstre med dette forslag har nået en løsning, som vi til syvende og sidst vil kunne tilslutte os, men vi finder, at det er et problem, at fordelingen på daginstitutionerne i dag er sådan, at det reelt er, hvad man kunne kalde de dårligst stillede og de bedst stillede familier, der kan få deres børn på daginstitutionerne. Og vi føler naturligvis også, at det er et problem, når vi nu ikke har det nødvendige antal daginstitutionspladser, hvordan vi så fordeler dem på den bedst mulige måde.

Nogle har sagt, at vi lægger yderligere økonomiske byrder på børnefamilierne, og det er jo rigtigt. Der vil være en lang række børnefamilier, der nok er i stand til at klare det, men det hører nok til undtagelserne, og når det hører til undtagelserne, er det, fordi børnefamilien typisk etablerer sig familiemæssigt, bolig-mæssigt og arbejdsmarkedsmæssigt på nogenlunde samme tidspunkt. Det vil sige, at de har meget store sammenfaldende udgifter, og det er børnefamiliernes, hvad skal jeg sige, reelle problem. Hvis man derfor kunne få et andet livsindkomstbegreb eller noget tilsvarende, ville det i sig selv lette kolossalt på børnefamiliernes situation.

Vi er i øvrigt enige i, at man bør arbejde med det sociale indkomstbegreb, og vi ser frem til, hvad der vil komme fra regeringens side eller fra de udvalgs side, som arbejder med dette spørgsmål.

Jeg synes nok, at når vi diskuterer spørgsmålet om betaling i daginstitutioner, fripladsgrænser og den slags, bør vi diskutere den mere målsætningsmæssige side lidt nøjere, og den har venstre overhovedet ikke inde i billedet. Det er altså, som om der som en undertone i venstres forslag ligger, at der er nogle, der udnytter et system. Det er jo ikke det, der er tale om. Men det, vi derfor må spørge os selv om, er: hvad er egentlig ønskværdigt? Der er for mig at se ingen som helst tvivl om, at det vil være ønskværdigt at tilbyde alle børn en halvdagsplads i institution eller tilsvarende – det behøver ikke at være en institution opfattet i firkantet forstand – fra 3 års alderen. Det vil være godt, det vil være et tilbud, som børnene vil have glæde af. Derfor er det, vi skal diskutere: hvad så med børnene den øvrige del af tiden, og hvad med børnene fra 0 til 3 års alderen? Og her synes jeg også, vi nøgternt må konstatere, at lægger vi alt for mange byrder på børnefamili-

erne, har det en række uheldige konsekvenser. Det har bl. a. formentlig den konsekvens, at vi ikke føder et særligt stort antal børn her i landet, fordi børnefamilierne reelt i øjeblikket siger: ja men vi kan ikke klare så mange børn, og det er vel en af grundene til, at vi er nede på så lavt et tal som 1,6 i dag. Det kan selvfølgelig være, at hvis vi yderligere hæver betalingen på daginstitutionerne og den slags, bliver der ikke nogen børn at putte ind, og så kan man jo sige, at vi har løst problemet ad den vej. Men det var måske ikke så vidt, venstre trods alt ville gå.

Men vi bliver altså nødt til at tage nogle realistiske diskussioner af: hvilke familier har rent faktisk råd til at få deres børn passet og hvordan? Og hvad gør vi for at give tilskud til børnefamilierne? For det kan ikke nytte noget, at vi ser væk fra det, jeg kaldte etableringssituationen, altså den situation, at familierne er økonomisk meget hårdt stillet, netop når de har de små børn. Ved at se væk fra den situation risikerer man at presse familierne ind i et livsmønster, som de, når det kommer til stykket, til syvende og sidst meget nødig vil have.

Den type ting savner jeg lidt i venstres forslag, men kan dette forslag give anledning til, at vi i udvalget bredere diskuterer disse betalingsordninger, synes jeg, det er en god ting.

Birgith Mogensen (CD):

Forslaget til folketingsbeslutning om ændring af forældrebetalingen i daginstitutioner og fripladser har CD sympati for. Det vil være med til at stoppe kommunernes ikke-refusionsberettigede tilskud, således at de holdes inden for de i sin tid gældende maksimumsgrænser. Men selv om vi har sympati for forslaget, vil vi gerne vente og se regeringens udspil om besparelser.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Ifølge venstres forslag vil staten spare 135 mill. kr. på årsbasis. Jeg synes, det ville være rart, hvis venstre også havde regnet ud, hvad det kostede for den enkelte familie. Det er jo sådan, at langt de fleste vuggestuepladser i dag koster 700–1.000 kr. om måneden for familierne. En del ligger højere, og nogle ligger lavere, det varierer meget fra kommune til kommune. Men hvis man f. eks. tager

[Anne Grete Holmsgård]

udgangspunkt i en vuggestueplads, der koster 700 kr. i dag, så betyder venstres forslag, at den vil koste 1.000 kr. i 1985, og hvis man går op til en institutionsplads, der i dag koster 1.000 kr., vil den i 1985 koste 1.425 kr. Det er altså et problem for familier med børn, og det er navnlig et problem for de familier, der i forvejen har store udgifter og ikke har særlig høje lønninger.

Venstre skriver desuden i forslaget, at man ikke finder, der er nogen grund til at tilskynde til udearbejde gennem offentlige tilskud. Jeg fristes til at sige, at den melodi kender vi faktisk alt for godt i forvejen. Det er den, hvor man forsøger at finde årsagen til især kvindernes hang til udearbejde, i daginstitutioner. Det er nu engang sådan, at kvinder ikke har specielt hang til udearbejde, og det tror jeg såmænd heller ikke at mænd har, fordi der er daginstitutioner eller andre offentlige tilskud. De har det, dels fordi de har brug for det økonomisk, dels fordi mange kvinder mener, at det er nødvendigt for dem at have et udearbejde for at være selvstændige. Det er jo sådan, at kvindebevægelsens store landvindinger faktisk er sket på baggrund af kvindernes stigende tilgang til arbejdsmarkedet, og jeg synes, det ville være meget trist, ja, meget ubehageligt, hvis vi skulle til at rulle tiden tilbage.

Det skulle heraf fremgå, at VS ikke kan tilslutte sig venstres forslag.

Jeg vil godt lige til sidst sige noget om bemærkningerne om fripladsgrænser. Det er det eneste positive, jeg overhovedet kan finde frem til i forslaget. Jeg mener, at det er påkrævet, at man hæver fripladsgrænserne. De ligger på et meget lavt niveau i dag. De ligger så lavt, at mange faktisk bliver ramt temmelig uheldigt af det.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan tilsige positiv medvirken i udvalget til det foreliggende forslag. Vi mener i øvrigt, at hvis det bliver kombineret med det af os fremsatte forslag, nr. L 102, så vil vi kunne nå noget temmelig ideelt.

Må jeg have lov at sige et par bemærkninger til hr. Hans Hækkerup, der som ved et tidligere forslag siger, at familier med børn i institution betaler over skattebilletten til denne institution. Jeg vil gentage, at det gør da

også de familier, der selv passer deres børn, og hvor der formentlig kun er én indtægt. De bidrager også til at opretholde institutionerne for andres børn.

Og igen bliver der fra flere sider talt om, at kvinderne kommer tilbage til hjemmet, som man siger. Der findes familier, hvor manden er hjemme og kvinden er ude, og forhåbentlig er det en tendens, der vil være stigende.

Lis Starcke (DR):

Allerede da vi havde forespørgselsdebatten om børn og unge under krisen, udtalte jeg sympati for venstres forslag om at lade familier med to udearbejdende forældre betale en større andel af udgifterne til pasning af deres børn i daginstitutioner eller dagpleje, og vi er tilfredse med, nu da beslutningsforslaget er kommet, at det kombineres med en forhøjelse af indtægtsgrænsen for fripladser.

Retsforbundet vil gerne se nærmere på forslaget i udvalget, og jeg vil tilføje, at vi i udvalget vil arbejde for, at det bliver den reelle husstandsindkomst, der lægges til grund for den øgede betaling. Det skal altså ikke være selvangivelsen, man går frem efter, men den reelle husstandsindkomst.

Brixtofte (V):

Jeg vil godt sige tak for modtagelsen af forslaget. Det var jo sådan set en overordentlig positiv modtagelse fra mange partier. Der var selvfølgelig visse indvendinger, men der er et stort flertal i folkettinget, der er parat til at kigge på denne problematik. Det, jeg selvfølgelig var mest overrasket over, var, at socialministeren også var parat til at kigge på problemet, og at hun ikke på forhånd udelukkede, at der her kunne være tale om et område, hvor man i forbindelse med de kommende store politiske opgaver skulle se på tingene. Ministeren sagde, at hun ikke på nuværende tidspunkt kunne gå ind for forslaget, men at man arbejdede med problematikken.

Ministerens nævnte også, at der var et arbejde i gang omkring socialindkomsten for at finde frem til et andet grundlag at tildele fripladser på. Jeg vil godt sige til socialministeren, at det at indføre et socialindkomstbegreb ikke i sig selv vil løse denne problematik, for det er ikke bare et problem med, hvorvidt

[Brixtofte]

man nedbringer sin almindelige indkomst til en lav skattepligtig indkomst, således at man bliver berettiget til friplads. Jeg kan nævne, at vi ude i min kommune, i Farum, har lavet en undersøgelse, som bygger på indkomsterne fra 1978, som viser, at 60 pct. af forældrene havde over 125.000 kr. i skattepligtig indkomst, og at der faktisk ikke er ret mange, som kommer ned under den indkomst, som giver friplads. Man kan jo godt lave det om og forhøje indkomsten, men det ændrer ikke noget. Man tager altså ikke i og for sig fripladser fra så mange, og man tager altså slet ikke tilskuddet fra dem, der tjener meget, så selv om vi i venstre er åbne over for at diskutere begrebet socialindkomst, så er det ikke i sig selv nogen løsning. At det i øvrigt fører ind på mange andre problemer, som man ovre i skatteministeriet for længst og i mange år har diskuteret uden at nå frem til nogen løsning, er så en anden sag.

Ministeren nævnte, at det var for højt sat, at man giver 40.000–50.000 kr. i offentligt tilskud pr. vuggestueplads, og jeg forstår, at det er de gennemsnitlige tal. De tal, jeg er gået ud fra, er fra nogle kommuner her i hovedstadsområdet, hvor der er tale om en nyetableret vuggestueplads, hvor man regner forrentning og afskrivning af anlæg med og trækker betalingen fra. Jeg ved, at de tal er rigtige, men jeg vil godt medgive ministeren, at hvis man tager et gennemsnit, så er tallet noget lavere, men det er jo for så vidt heller ikke så afgørende.

Jeg er også enig med ministeren i, at man kan diskutere, hvorvidt forhøjelsen af forældrebetalingen skal betyde, at staten alene får en besparelse, eller hvorvidt man skal opretholde 50 pct.-princippet, således at man får delt besparelsen mellem stat og kommune. Det er vi naturligvis også parat til at diskutere.

Til hr. Hans Hækkerup vil jeg sige, at regnestykket, som bliver stillet op, med en familie med to indtægter, godt kan være rigtigt i nogle tilfælde, specielt hvis man er nødt til at have en ekstra bil for at blive transporteret. Men i mange andre tilfælde er det sådan, at ved at få to indkomster forøger man ganske væsentligt grundlaget for sin levestandard. Det er ganske givet, idet beskattingsreglerne jo trods alt er sådan, at den anden ægtefælle bliver beskattet med ca. 40 pct., fordi det er inden for proportionalstrækket, og derfor er

der en betydelig del tilbage både til at betale en forhøjelse af betalingen for daginstitutioner og til at betale andre udgifter. Hvis man laver dette regnestykke, vil der være et betydeligt overskud for en gennemsnitlig tofamiliesindtægt. Men der kan være variationer, ikke mindst i det øjeblik man, som jeg har nævnt, er nødt til at erhverve sig en ekstra bil.

Dernæst vil jeg godt sige til hr. Hans Hækkerup, at vi i venstre overhovedet ikke er ude på, at kvinderne skal hjem. Vi er i venstre ét hundrede procent enige i, at der skal være ligestilling imellem mænd og kvinder, og at begge parter skal have adgang til at få en stilling, en karriere, et job, et udejob eller et hjemmjob, og at alle disse regler naturligvis tager sigte på, at man i fremtiden med et lidt andet samfund vil finde det lige så naturligt, at det er manden, der vælger at være hjemme og delvis passe sit barn, som at det er kvinden. Vi har ikke nogen som helst hensigt eller undertone i den retning. Men jeg mener bestemt, at når man gør regnestykket op, så er der i dag en økonomisk forskelsbehandling mellem de to typer af familier. Jeg vil hellere sige mellem det, man kan kalde en toindkomstfamilie, og en familie, hvor kun én ægtefælle, uanset om det er manden eller kvinden, har indtægt.

Hr. Hans Hækkerup gjorde opmærksom på, at det betød forhøjede daginstitutionspriser. Jeg kan nævne, at det vil betyde 1.500–2.000 kr. ved at forhøje fra 35 pct. til 40 pct. Men da vi tidligere i dag diskuterede børnetilskud, gjorde jeg også opmærksom på, at vi samtidig har foreslået, at børnetilskuddene for samme aldersgruppe fordobles. Dermed er det jo indhentet igen for de familier, som får passet deres børn. Nu laver man bare om på byrdefordelingen mellem de to typer af familier.

Den konservative ordfører, fru Agnete Laustsen, sagde, at de konservative hellere ville fjerne de lokale tilskud til nedbringelse af forældrebetalingen, plus at man ønskede centralt, forstod jeg, at ændre på normeringsreglerne. Venstre er helt uenig i, at det skal gøres på den måde. Venstre går ind for nærdemokrati, og vi ønsker ikke at være formynder over for de mange kommuner, hvor vi heldigvis har flertallet eller har indflydelse på de beslutninger, der træffes. Hvis en kommune ønsker at nedbringe forældrebetalingen

[Brixtofte]

på et demokratisk grundlag, altså at det er de demokratiske valgte, der ønsker det, og kan nedbringe forældrebetalingen ved lokale tilskud, så er det efter vores opfattelse i orden. Det skal staten ikke bryde sig i. Staten skal derimod fastsætte regler om, hvad der er den maksimale betaling. Det samme gælder normeringerne. Hvis man ude omkring i de enkelte kommuner ønsker at bringe normeringerne højere op, så er det fuldt ud i pagt med nærdemokratiet, at man har lov til det. Derfor ønsker vi altså at spare på dette område på en anden måde, end de konservative ønsker det.

Fremskridtspartiets ordfører var meget positiv og bad om, at vi bemærkede det. Det er bemærket, og det er jeg meget glad for, hr. Knud Lind.

Så var der fru Lilli Gyldenkilde fra SF, som åbenbart slet ikke havde sat sig ind i hverken forslaget eller noget som helst, men kun beskæftigede sig med, hvad hun kunne tro at der lå bag. Det er jo netop sådan, at vi har foreslået, at man forhøjede fripladsgrænserne, og derfor er der netop flere af de familier, der har lavere indtægter, som vil få billigere pasning, hvorimod vi har sagt, at de familier – og det er ikke bare undersøgelsen fra Farum, men også andre undersøgelser, der viser det – der har store indtægter, efter vores opfattelse skal betale en større andel selv. Det har de bestemt råd til, og derfor er det ud fra et socialt synspunkt en omfordeling fra dem, der har de laveste indtægter, til dem, der har de højeste indtægter. Da fru Lilli Gyldenkilde konkluderede det modsatte, så kunne jeg jo forstå, at fru Lilli Gyldenkilde ikke har sat sig ind i vores forslag.

Til sidst vil jeg sige, at jeg er tilfreds med, at også CDs ordfører, fru Birgith Mogensén, og retsstatspartiets ordfører, fru Lis Starcke, bakkede forslaget op. Lige så tilfreds er jeg naturligvis over, at VS' ordfører var imod – jeg havde været betænkelig, hvis det modsatte havde været tilfældet.

Som konklusion vil jeg sige, at jeg er overrasket over, at så mange er parat til at diskutere disse ting. Jeg er enig med fru Lone Dybkjær i, at man skal diskutere tingene i en bredere sammenhæng, men det er jo lidt svært. Vi kan jo ikke fremsætte forslag om alting på samme tid. Men jeg vil altså henvise til, at vi, samtidig med at vi har foreslået dette, har foreslået en ændring af børnetil-

skuddene, så småbørnsfamilier får større børnetilskud, at vi har foreslået fri adgang til deltidsbeskæftigelse for mænd og kvinder, og at man skal se vores forslag i den sammenhæng. Vi havde jo tidligere på året lejlighed til at diskutere børnefamiliesituationen i mere bred forstand, men det er jo lidt svært at gøre det, når man tager fat på et enkelt område.

Agnete Laustsen (KF):

Jeg vil blot til hr. Brixtofte sige, som jeg også sagde i mit første indlæg, at vi fra konservativ side er positivt indstillet over for dette forslag, som vi gerne vil se mere på i udvalget. Det, vi betvivlede, var, hvor stor spareeffekten vil være af det, og vi nævnte som vores synspunkt, at hvis man virkelig skal nå til et effektivt spareresultat, så må samtlige offentlige instanser drages ind i billedet. Det må være staten, og det må være de kommunale instanser, som jo har en meget stor indflydelse på netop disse udgifter, som må være parat til at spare. Derfor nævnte jeg, at også kommunerne burde tage deres del af disse sparebestrebelse, noget, som vi jo fra den kommunale sparerunde, hvor der jo er kommet et meget stort antal forslag fra både amter og kommuner, ved at man fra den side er indstillet på.

Knud Lind (FP):

Jeg vil gerne give fru Lone Dybkjær ret, når hun peger på, at der er mange problemer, man skal se på, og jeg vil godt i den forbindelse spørge socialministeren, om man ikke vil se på hele problematikken angående de fripladser, der gives af pædagogiske grunde. Jeg vil godt nævne et lille eksempel. Begge forældre var udearbejdende, den ene var læge, og den anden var jurist, og barnet fik en friplads af pædagogiske grunde. Det skyldtes i dette tilfælde talebesvær. Nu er det jo sådan, at alle børn på et tidspunkt har talebesvær. Der er nogle, der har det lidt længere. Uanset om der er tale om pædagogiske grunde, mener jeg ikke, det kan være rigtigt, at f. eks. en husstand med en indkomst på ca. 700.000 kr. skal slippe fuldstændig. Jeg synes, der er et eller andet, der er galt, fru minister, og jeg vil gerne eventuelt have et svar på det.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er selvfølgelig, at hr. Brixtofte ikke mener, jeg har læst forslaget. Naturligvis har jeg læst forslaget, jeg har endda studeret det temmelig grundigt, og det er måske også derfor, jeg kan forstå, hvad det handler om. Når hr. Brixtofte kan stå heroppe og sige, at det blot handler om en form for omfordeling, må jeg da spørge: ja men hvordan kan der så komme en offentlig besparelse ud af det på 110 mill. kr.?

En anden ting, jeg også vil sige, når jeg nu er kommet herop, er, at nu har man herinde fra ført en grov indkomspolitik lige siden 1975, og det sidste skud på stammen – det er godt nok ikke venstres skyld, for det var jo ikke hårdt nok – er, at man har taget 5.000 kr. årligt fra folk ved, at man nu har stjålet alle dyrtidsportionerne. Nu kommer man så her med et forslag, som yderligere vil belaste mange af dem, som er blevet ramt ved at miste 5.000 kr., fordi man har taget dyrtidsportionerne. Jeg synes, dette forslag er socialt, og jeg kan ikke forstå, at man har været så venlig over for det. Men det vil jo også nok vise sig, hvor meget den venlighed kommer til at betyde.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg synes, det er en interessant diskussion, man har om dyrtidsportioner. Sådan som jeg oplever den, vokser de i øjeblikket fra dag til dag, og det kan da være meget rart, hvis man på et tidspunkt får dem udbetalt igen.

Men til hr. Brixtofte vil jeg i øvrigt sige, at jeg har ikke noget imod, at man tager – det var ikke det, jeg ville sige i hvert fald – enkeltforslag ud. Man skal blot, når man behandler enkeltforslagene, holde sig den overordnede målsætning for øje og så spørge sig selv, om vi nu opnår det, vi vil. Jeg synes, der er nogle ting, som vi ikke vil opnå med venstres forslag, og jeg synes også, vi burde diskutere, hvordan enigheden eller uenigheden lå med hensyn til den overordnede målsætning.

Nu skal man vel ikke på dette tidspunkt, en fredag eftermiddag, gøre diskussionen meget længere, men jeg vil blot lige sige, at selvfølgelig er der forskel på, om man er en toindkomstfamilie eller man er én hjemmearbejdende og én udearbejdende. Sådan har det jo alle dage været. En af grundene til, at

begge parter arbejdede, var jo også, at man ville skabe den forskel. Så det er der i og for sig ikke noget nyt i. Men jeg synes, at hr. Brixtofte bruger det på en underlig omvendt måde, for det, der er det interessante, er jo, at hvis der er en toindkomstfamilie, mærker den alvorligt indtægtsnedgangen, i det øjeblik der kommer børn, hvorimod den familie, hvor der har været én udearbejdende og én hjemmearbejdende, ikke i nær så høj grad mærker økonomisk set, at man får børn. Det tror jeg godt man kan tage et rundspørge om til adskillige familier. Så vil man sige, at det kunne man virkelig mærke, og det er ganske klart, for i det øjeblik der er to, der arbejder ude, kommer der, hvis ikke lige præcis man ligger under fripladsgrænserne, ganske alvorlige – jeg siger ikke, at de er uberettigede eller noget som helst – udgifter i forbindelse med at få børnene passet i den tid, hvor man i øvrigt passer sit arbejde. Det afgørende i hele denne diskussion er derfor ikke så meget spørgsmålet, om det er en toindkomstfamilie eller det er én udearbejdende og én hjemmearbejdende, men det er: hvad skal være det private, og hvad skal være det offentlige ansvar, når det drejer sig om børnene? Det er det, vi skal finde frem til.

Brixtofte (V):

Jeg har kun en enkelt bemærkning, og det er til fru Lilli Gyldenkilde. Jeg vil allerførst sige, at jeg er selvfølgelig tilfreds med, at SF er imod vores forslag, men dernæst vil jeg sige, at jeg havde håbet, at fru Lilli Gyldenkilde ikke havde læst det igennem, hvilket jo kunne have forklaret, at hun var nået frem til den konklusion, hun er nået frem til. Da hun nu desværre har læst det igennem og alligevel ikke har forstået, hvad det drejer sig om, vil jeg lige gøre opmærksom på, at det, at man lægger om, skal ses i en større sammenhæng, nemlig i den sammenhæng, som jeg har nævnt flere gange, at netop for aldersgruppen 0-2 år vil der være tale om en forhøjelse af børnetilskuddene ifølge vores forslag, og det betyder, at man giver mere til den aldersgruppe. At man så inden for den aldersgruppe laver en omfordeling, så man giver dem, der har de lavere indtægter, noget mere, ved at man forhøjer fripladsgrænserne, og så til gengæld forøger forældrebetalingen for dem, der har de højeste indtægter, synes

[Brixtofte]

jeg er god liberal, social politik. Men det er vi altså uenige om.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg stillede ministeren et spørgsmål før, men jeg må gå ud fra, at ministeren ikke ønsker at besvare det eller ikke kan besvare det. Jeg ville meget gerne have, om ministeren ville se på problemerne angående de pædagogiske fripladser, hvor husstandsindkomsten er meget stor.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal gentage over for hr. Knud Lind, hvad jeg efterhånden har sagt ved adskillige spørgsmål i onsdagsspørgetiden, som hr. Knud Lind givetvis allerede tidligere kunne have hørt, at vi havde taget alle de problemer, der er i forbindelse med at indføre et socialindkomstbegreb, op, og det vil altså også sige det problem, hr. Knud Lind rejste.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbe-

lutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Nordisk Råd (22/2 80):

Udtræder: Heinesen

Nyt medl.: J. K. Hansen

Udtræder: J. K. Hansen

Ny stedf.: Heinesen

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 26. februar 1980 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 14.23